

Rus köşgünü ýesir alan şeýtanyň ülpeti: Rasputin

Category: Kitapcy, Medisina, Sözler, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 26 января, 2025

Rus köşgünü ýesir alan şeýtanyň ülpeti: Rasputin RUS KÖSGÜNI
ÝESIR ALAN ŞEÝTANYŇ ÜLPETI: RASPUTIN

Taryhda dini ulanyp syýasy atmosferany goşawujynda saklanlar az bolmady. Öz taryhymyzda şeýle adamlaryň başyny Jynçy Hüseýin ependi çekýär.

Safranboluly Hüseýin jynçy oňly medrese bilimi bolmasa-da, goşunyň baş kazysy wezipesine doga-jady, jyn okama ýaly işleriň üstünden göterilipdi.

Ýurduň kazysy ýaly jogapkärlı wezipäni para-peşgeše satyp, osmanly hazynasy bilen bäsleşip biljek ummasyz baýlyk toplan Hüseýin jynçynyň toplan baýlygy özüne nesip etmedi, ol ahyrsoñunda 1648-nji ýylда ölüm jezasyna höküm edildi.

Stambul köşgünü we patışany ýesir alan bu zaňnar ulamalaryň at-abraýynyň gaçmagyna hem sebäp bolupdy.

Hüseýin jynçy ýaly din söwdagärleri diňe biziň halkymyzyň başyna musallat bolmandy. Rus köşgüne aralaşyp, syýasaty goşawujynda saklan ýene bir din eksplutatory Grigoriý Ýefimowic Rasputin diýibem biri bolupdyr.

Rasputiniň meýdi

1916-njy ýylyň 31-nji dekabrynda Sankt-Peterburgda jesedini tapanlarynda, sud-medisina ekspertizasynyň seljermesi onuň telim gezek atylandygyny, awy berlendigini, ahyrsoň gark edilensoň öлendigini anyklapdy.

Şa aýaly Aleksandranyň we patyşa Nikolaýyň uruş gidip durka ot-elek bolup gözlän, ahyrynda diňe jesedini tapan Rasputini kim näme sebäpli öldürüpdi?

• Ugruny ýitiren häkimiýetiň jadygöý geňeşdary

Içerki gapma-garşylyklar, ýaponlara garşy alnyp barylan gazaply uruş, ykdysady kynçylyklar Patyşa Russiýasyny mazaly gowşadypdy.

Şol wagt imperiyanyň başynda oturanam üç asyra golaý wagt bări ýurdy dolandyryp gelýän Romanowlar dinastiýasynyň iň soňky wekili Nikolaý II-di.

Nikolaý II keýp çekmegin gowy görýän jalataý adam bolandoň, halk bilen ünsi ýokdy, geleňsiz generallaryň we begzada gatlagyň halk bilen arasynda demirden haýat çekipdi.

Hemmesinden has beteri Nikolay II aýaly Aleksandranyň agzyndan çykjak ýeke söze baglanan ýagdaýdady.

Aleksandra bolsa doga-jady, geň-taňsy hadysalara, gysgaça aýdanda, paranormal ukyplara içgin gyzyklanma bidirýän aýaldy. Bu gyzyklanma Rasputiniň köşgi ele salmagyna çenli gitmelidi.

Şa aýaly Aleksandra

Rasputin mukaddes günde dünýä inendigi üçin adyna Grigoriý dakylypdy. Özüniň we doganlarynyň başdan geçiren şowsuz wakalaryndan we keselçiliklerinden soñ gözüne Merýem enäniň görünendigi hakdaky myş-myşlar Sibiriň Prokowskoýesinde çalt tanalmagyna getirdi.

Rasputin ýaş wagtynda Sibirde her dürli bilgiçlikleri edýärdi, käbir jadygöýçüklikli tilsimleri ulanyp, müşgil ýagdadaky adamlara kömek edýärdi.

Şular ýaly zatlardan soñ onuň at-owazasy Sibiriň çäklerindenem alyslara ýaýrady.

Rasputin otuz ýaşdan geçensoň Sibirden Gresiýa çenli uzak wagta çeken pyýada ýolagçylygyny etdi. Şunuň ýaly arassalanma we ruhany häsiýetli ýolagçylykdan soñ ol ýurduna dolanyp geldi.

• Patyşa maşgalasynyň müşakgatly günleri

Şa aýaly Aleksandra Britaniýanyň korolewasy Wiktoriýanyň agtygy bolandoň, ruslar ony itden beter ýigrenipdir.

Üstesine ol oglan zürýady-da bolman, yzly-yzyna dört gyzy dünýä inderipdir.

Ol üstünädäki basyşy ahyryn bir oglan dogryp aýranam bolsa, tagtyň ýeke-täk mirasdüşeri Aleksey Nikolaýewiç nesilden nesile geçýän gemofiliýa keseliniň penjesinde urnupdyr.

Lukmanlar oňly em-ýom edip bilmänsoň, doga-jady bilen meşgullanýan tebiplere yüz tutulýar. Köşge çagyrylan tebipleriň birem Rasputin eken.

Şazada Nikolaýewiçin keseli aýrylyp gidibermändir. Iň ownuk

ýarada gan akman ölüp gitme howpy bolandoň, ol aýna gabyň içinde saklanýar diýen ýalydy.

Käbirleriniň aýtmagyna görä Rasputin gipnoz tilsimini ulanyp, çaganyň özünü gowy duýup başlamagyny gazanypdyr.

Nähili edendigi boýunça hiç hili delil ýogam bolsa, Rasputin bir alajyny tapyp gany goýaltmagyň hötdesinden gelipdi. Mundan beýlæk rus köşgünüň gapysy geñsi pop Rasputine hemişelik açylypdy.

• **Rasputiniň aýgyrlygy**

Körpe şazadany sagaldansoň, Rasputiniň şan-şöhraty daş ýardy. Giň gatlakly tarykat guran Rasputiniň müritleri köplenç ýaş aýal-gyzlardan ybaratdy. Rasputiniň jynsy taýdan açgözlüğine çenli onuň «keramatlylygy» bilen düşündirilýärdi. Köp sanly baý aýal birnäçesi ärlidigine garamazdan Rasputin bilen ýatyp-turmak üçin ummasyz köp pullary berýärdi.

Patyşa we onuň aýaly-da Rasputine örklenip, onuň her bir edýän işinden mukaddeslik gözleýärdi.

Rasputiniň uçguryna gowşaklygy köşkde-de özünü görkezipdi, ol şazada Nikolowiçiň enekesini zorlandygy-da bilinmän galmandy.

Köşk Rasputini jezalandyrmagyň ýerine enekäni işden kowanyny gowy gördü. Bu ýagdaþ Rasputiniň mazaly ýoldan çykmagyna sebäp boldy.

Halkyň arasyndan ýaýran başga bir gep-gybat bolsa has aýylgançdy: Aýtmaklaryna görä, Aleksandra Rasputine aşyk bolanmyş we olaryň arasynda ýakynlyk barmyş.

Nikolaý II şular ýaly gep-gürrüňlerden soň Rasputiniň adyny

ýagşydan-ýamandan habarlarda agzamagy gadagan etdi. Rasputiniň güýjüni ýetjek derejesine ýetiren hadysa şol gep-gürrüňleriň yzysüre bolup geçýär. 1912-nji ýylда patyşa we onuň aýaly şazada Nikolowiçi-de ýanlaryna alyp, Polşa gidýär, şonda şazadanyň ýene gany durman başlaýar. Lukmanlar gany goýaldyp duruzmagy oñarmaýar. Derrew Rasputine habar ugradylýar, ýone Nikolaýewiç ölmänkä onuň gelip ýetişmegi mümkün däldi. Şonuň üçin ol ekstaz seansy arkaly şazadanyň janyny halas edipdir. Bu hadysadan soň Nikolaý II doly aýalynyň we Rasputiniň penjesine düşýär. Dogrusy Rasputiniň muny nädip oñarandygy belli däl, bärde onuň kezzaplyk edendigi mesaňa görnüp duranam bolsa, patışany jadylamagy başarypdyr.

Nikolay II

Rasputin 1914-nji ýylda köşgүň guk ýanynda howluly jaýa göçýär, şondan soň ol her gün diýen ýaly köşge girip çykýar. Öýuni buthana ýaly ulanan Rasputini görmäge ýurduň çar künjünden baýlaryň, aristokratlaryň, işan-mollalaryň, syýasatçylaryň yzy üzülmändir.

Rasputin Patyşa Russiýasynyň Birinji jahan urşuna girmegine garşıy çykýanlaryň hatarynda dursa-da, munuň öňünü almakdan ejiz gelipdir. Şondan soň ol arak-şeraby we jynsy gatnaşygy arassalanmagyň iň aňsat ýoly hasaplap, köp sanly rowaýaty gürrünlere tema bolan azgynçylykly üýşmeleňleri geçiripdir.

Bu üýşmeleňler halk köpçüluginiň arasynda čuňňur ýigrenjiň döremegine getiripdir. Rus goşuny uruşda kynçylyk çekdigiçe halk köşki şeýle ýiti täsiri astynda saklaýan Rasputini

«şéytandan tälîm alan şeýtanyň ülpeti» hasaplapdyr. Nikolay II-iň özem indi Rasputinden dynmagyň ýollaryny gözläp başlapdyr, emma aýalynyň Rasputiniň «keramatlaryna» bolan janköýerligi onuň elini-aýagyny baglapdyr. Şeýle-de bolsa patyşanyň ýakyn garyndaşlaryndan Feliks Ýusupow, Dmitriý Pawlowiç dagy Rasputinden dynmak üçin dil düwüşipdir.

Rasputin

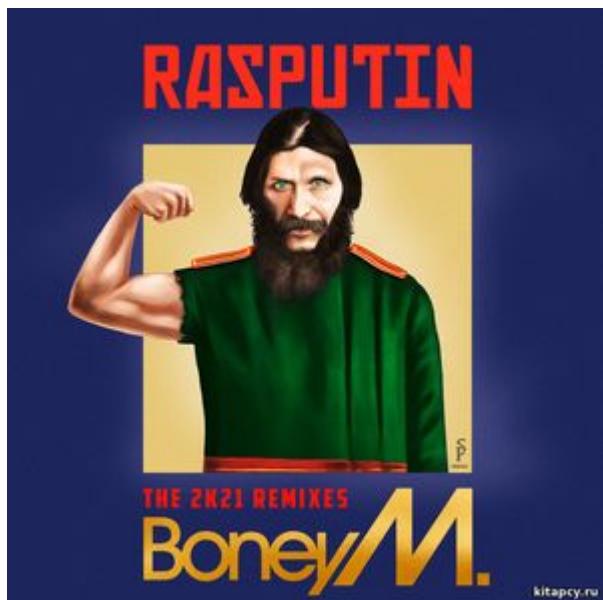
• **Awy berildi, atyldy, ahyroñy gark boldy**

Ikitaraplaýyn gepleşik geçirme bahanasy bilen Rasputini köşege çagyrdylar. Araga özünü aldyran Rasputine içi simaply bir bulgur şerap hödür etdiler, emma şerabyň hiç hili täsir etmändigi üçin hakynatutmalar Rasputini telim gezek atdylar. Rasputin muňa garamazdan ýaraly halda köşkden gaçyp sypmagy başaryypdyr, Newa derýasyna ýykylyp, amanadyny tabşyrypdyr. Rasputiniň jesedi tapylansoň sud-medisina ekspertizasynyň seljermesi simabyňam, okuňam oña täsir etmändigini, onuň diňe suwda gark bolup öлendigini görkezdi.

Rasputiniň pallarynyň birem eger özüniň öldürilen ýagdaýynda patyşalygyňam ýykyljagydy. Geň ýeri: dinastiýa agdarylýar, patyşa we onuň aýaly atylyp öldürilýär. Diňe Feliks Ýusupow we Dmitriý Pawlowiç dinastiýanyň agzasydygyna garamazdan, Rasputini öldürerekleri sebäpli öldürilmän sürgüne ýollanýar. Rasputin Patyşa Russiyasyny täsiri astyna alan barypýatan kezzap. Ol patyşa we onuň aýalynyň perzentlerine bolan mähir-

muhabbetini, dini duýgularyny eksplitatirläp, azgynylykly maksat-myradynyň barsyna gowşan adam.

Syýasatda ýokary derejede şeýle bir täsiri bolupdyr welin, hamana onuň öyi Mejlis ýaly işläpdir, gelýän-gidýäniň hetdi-hasaby bolmandyr. Rasputiniň özünü alyp barşy üç yüz ýyllap ýurdy dolandyran Romanowlar dinastiýasynyň itden beter ýigrenilmegine we ýykylmagynyň esasy tutaryklarynyň biri bolmagyna şert döredipdir.

Sözümüzü dünyä belli aýdymçy Boneý M.-niň biziň meşhur «Üsküdara gidende» («Üsküdar'a Giderken») aýdymymyzdan täsirlenip ýazan «Rasputin» aýdymynyň sözleri bilen jemläliň:

«Ra, ra, Rasputin rus melikesiniň oýnaşy

Hakykatdanam giden bir pişik bardy (bärde pişikleriň dokuz janynyň bolýandygy göz öňüne tutulýar).

Rasputin Russiyaň iň uly ýık guraly,

Dowam etdirmegi masgaraçylykdy.

Czar-y oýlanman hökm etdi ýurda

Kazak tansyn oýnamaga ussatdy.

Oñarardy döwletiň bar uşını

Bagra basmak üçin gyzyň elinden

Tutan wagty hakykatdan ajapdy.

Melike-de ony mekir saýmazdy

Eden işlerini bilyänem bolsa,

Ynanardy perzendini bejeren

Eli ýeñil keramatly pirdigne.

Mehmet MAZLUM ÇELIK.

Şenbe, 25.02.2023 ý. Taryhy makalalar